

FİNALE
NOTA YAZIM PROGRAMI
DERS NOTLARI

Doç.Dr. Süleyman Tarman

Hazırlayan
Kadir Özal

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müzik Eğitimi Anasanat Dalı

Samsun
2007

BİLGİSAYARDA NOTA YAZIMI

FİNİALE 2005'İN BOYUTLARI

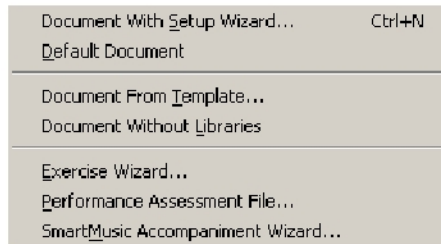
1. Nota Yazımı
2. Yazılan Notanın Seslendirilmesi
3. Yazılan Notanın Sayfa Düzeni
4. Yazılan Notanın CD'ye aktarılması

I. FILE MENU (DOSYA MENÜSÜ)

A. LAUNCH WINDOW: Başlatma penceresi

B. NEW: Yeni

a) **Document With Setup Wizard:** Düzenleme sihirbazıyla birlikte açılan yeni belge

- File>New>Document with setup wizard (ctrl+N)
 - Title : Başlık
 - Composer : Besteci
 - Portrait : Dikey
 - Landscape : Yatay
 - Page Size : Kâğıt Boyutu (A4)
- Sayfa
düzeni

a-1) **Select Instrument:** Çalgı seçim sayfası

I. Sütun
Çalgı Ailesi

II. Sütun
O Aileye Ait
Çalgılar

III. Sütun
Seçilen Aletler
Yer Alır

a-2) **Key&Time Signatures:** Ölçü sayısı ve ton seçimi

- Key : Ton
- Time : Ölçü Sayısı

a-3) **Final Settings:** Son düzenlemeler

- Tempo Marking: Metronom
- Pickup measure: Eksik Ölçü

b) **Default Document:** Varsayılan belge

c) **Document From Template:** Şablonda yer alan belge

Programın belleğinde hazır olan çalgı grupları için sayfa buradan seçilir (orkestra, oda orkestrası vs.).

C. **OPEN (ctrl+O):** Aç

Önceden hazırlamış ve kaydetmiş olduğunuz herhangi bir dosyayı açmak için kullanılır.

D. **SAVE (ctrl+S):** Kaydet

Bir dosyayı ilk kez kaydetmekte kullanılır. Bu komutu verdiğimizde dosya adını sorar. Dosya adı boşluğu kısmına dosyaya vereceğiniz ad yazılır. Dosyanın kaydedileceği klasör seçilir.

Dosya Adı Vermenin Kuralları 1- 8

karakterden uzun olmamalı

2- Türkçe karakter kullanılmamalı

3- Büyük harfler kullanılmamalı ya da tamamı büyük harf olmalı.

4- /, *, boşluk karakterleri kullanılmamalı 5- "-",

ve "_ işaretleri kullanılabilir.

E. **SAVE AS:** Farklı Kaydet

Daha önce var olan dosyayı farklı bir isimde kaydetmek için kullanılır.

F. **SAVE SPACIAL:** CD hazırlamak için kullanılır

- **Save As Audio File:** Ses dosyası olarak kaydet.

Kayıt seçenekleri Wav ve Mp3 dosyası olarak kaydetmek üzere iki farklı dosya seçeneği sunulmuştur. Wav dosyası standart müzik aletlerinde kullanılan formattır. Mp3 dosyası da sıkıştırılmış dosyadır.

G. IMPORT: Başka programlarda yazılmış dosyaları Finale'de açmak için kullanılır.

- Bir dosyanın sonunda ".MUS" uzantısı varsa bu, söz konusu dosyanın bir Finale dosyası olduğunu gösterir
- Bir dosyanın sonunda ".MID" uzantısı varsa bu, söz konusu dosyanın bir midi dosyası olduğunu gösterir.

H. SCANNING: Tarama

- **Acquire:** Tarama demektir.
- **Tiff import:** Notaları tarayıcıdan geçirip finale dosyası haline getirmeye yarar. Bunun için öncelikle notalar tarayıcıdan geçirilerek "tiff" formatında kaydedilir. Daha sonra "TIFF IMPORT" komutuyla Finale (mus) dosyası haline getirilir.

İ. EXTRACT PARTS: Partileri ayır

Neyi seçtiyseniz onu ayrı partilere böler. Açılacak pencerede ayrılacak partiler ve gruplar "STAVES" ve "GROUPS" başlıkları altında sıralanmıştır. Bu penceredeki "DEFAULT" (varsayılan) ayarlarla oynamadan "OK" tuşuna basıldığında, program otomatik olarak bütün parti ve gruplara ayrılır. Eğer her bir partiye kendimiz isim vermek istersek "FILE NAMES" kısmındaki "PROMPT FOR EACH NAME" seçilir. "OPEN EXTRACTED" tıklanırsa ayrılan parçaları açar.

J. FILE INFO: Dosya bilgisi

- **Title** : Başlık, Eser Adı
- **Composer** : Besteci
- **Copyright** : Telif Hakkı
- **Description** : Tanım
- **Created** • : Dosyanın oluşturulma tarihi
- Modified** : Dosyada (en son) değişiklik yapılan tarih

K. PRINT: Yazdır

Açılan pencerede "PRINT RANGE" (yazdırma alanı) "ALL" seçeneği işaretliyse bütün doküman yazılır. Ancak, "Pages From:... Through:..." seçeneği işaretliyse belirtilen sayfalar yazdırılır.

- **Print Quality:** Yazdırma Kalitesi (Buradaki değer yükseldikçe baskı kalitesi artar.)

L. PAGE SETUP: Sayfa düzeni (A4 seçilmelidir)

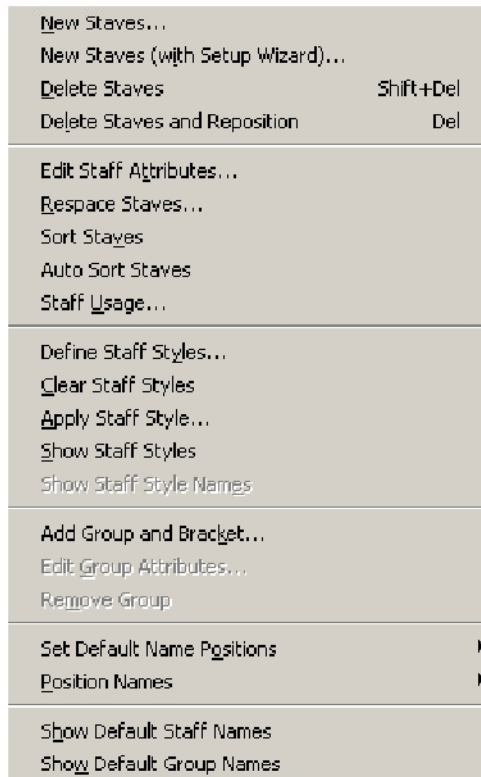
M. PRINT PARTS: Partileri ayırmadan (partitür) direkt olarak yazıcıya göndermemizi sağlar.

N. COMPILE POSTSCRIPT LISTING: Matbaalarla ilgilidir. (Notaların ters yazımı)

II. MAIN TOOL PALETTE

1. **STAFF TOOL** (Yeni Parti Yaratma Aracı): Tıklayınca sayfanın yukarısında "STAFF" menüsü açılır.

- **New Staves:** Yeni parti yaratır.
- **New Staves (with setup wizard):** Anahtar ve ses yaparak yeni parti ekler. Yeni parti nereye eklenilmek isteniyorsa onun altındaki partinin anahtarının üzerindeki kutucuk seçilir. Eğer parti silinmek isteniyorsa silinecek partinin kutucuğu seçilir ve "DELETE" tuşuna basılır.
- **Delete Staff:** Seçilen partiyi siler.
- **Delete Staff and Reposition:** Seçilen partiyi siler ve kalan partileri yeniden düzenler.
- **Edit Staff Attributes:** Partinin niteliklerini değiştirir.
- **Respace Staves:** Dizelerin aralığını yeniden ayarlar, dizeler aralıklarını standart hale getirir.
- **Sort Staves:** Dizeleri otomatik ayarlar, sıralar.
- **Add group and bracket:** Dizeler arasında grup yapar.

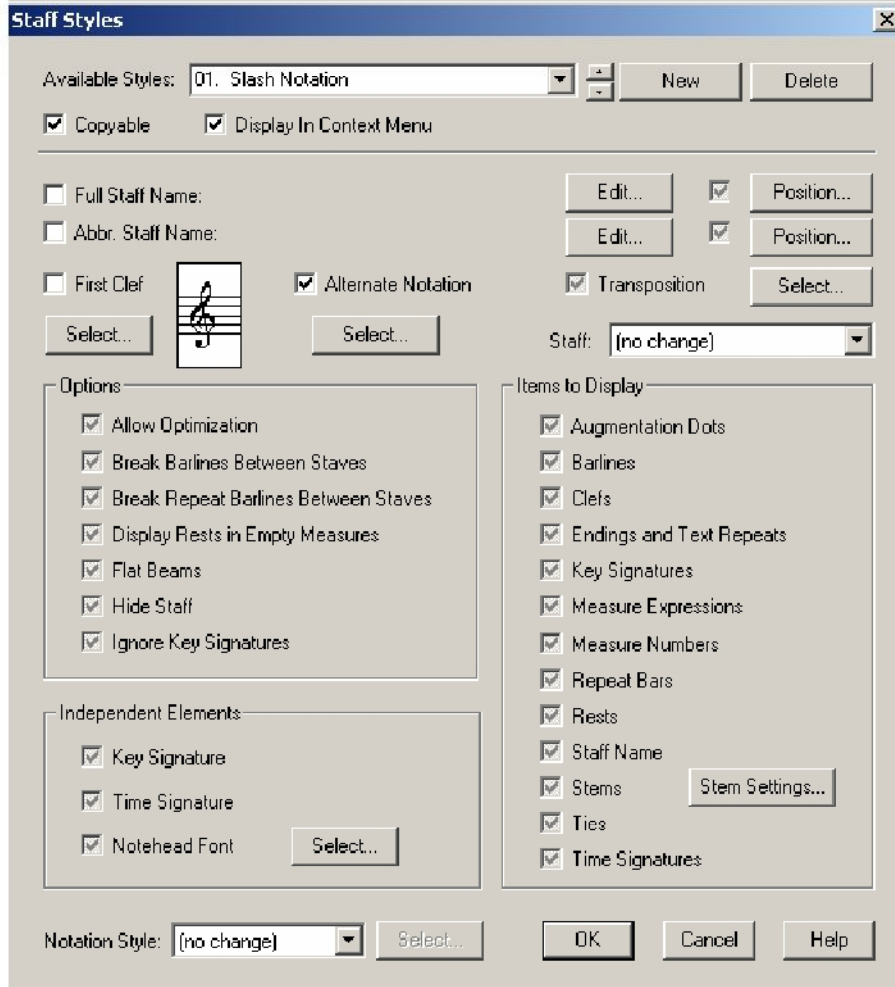
- **Set Default Name Positions:** Parti ve gruplara isim verme

Full Staff Name: Partiye isim verir.

Abbr. Staff name: Partinin kısaltmasını verir.

- **Define Staff Styles:** Parti biçimlerini tanımlama

Display Rests in Empty Measures: Baştaki boş ölçülerdeki susları kaldırır.

Rest: Sus

Staff: Parti

Items to Display: Dizek üzerindeki maddeler.

Augmentation Dots: Uzatma noktası.

Barline: Ölçü çizgileri. **Clefs:**

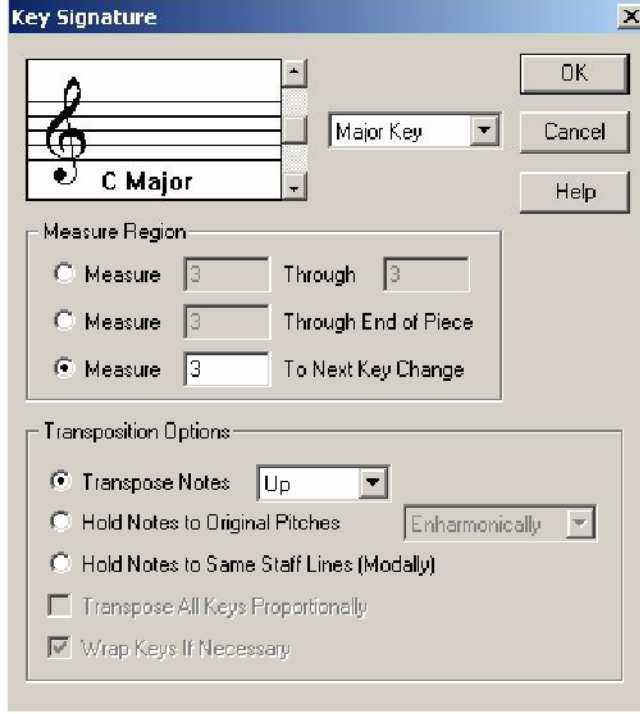
Anahtarlar.

Endings and Text Repeats: Bitiş çizgileri ve dolaplar.

2 KEY SIGNATURE TOOL: Ton belirleme aracı.

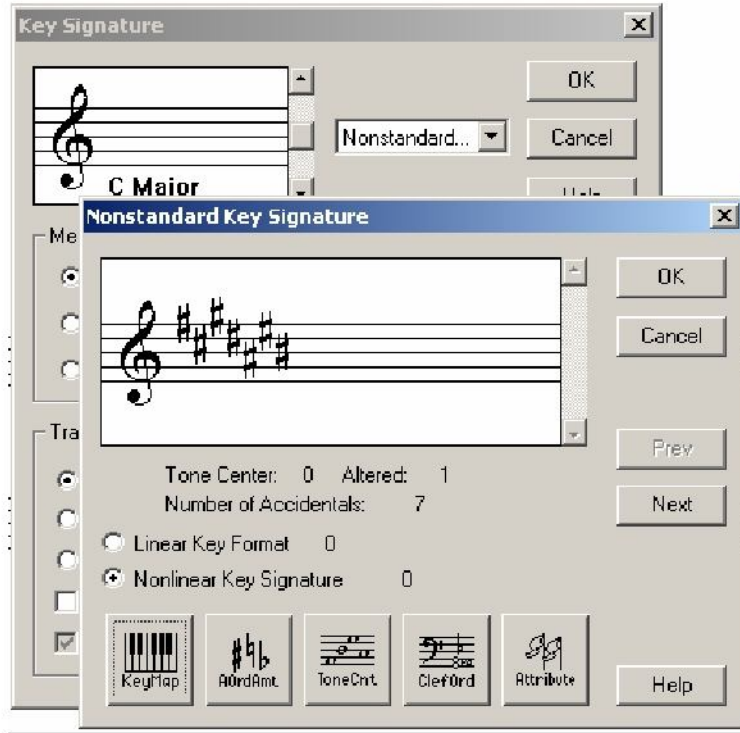
"TOOLS" menüsünden "KEY SIGNATURE TOOL" seçildikten sonra imleçle istenilen ölçü ya da dizeler seçilip üzerlerine çift tıkladığında aşağıdaki pencere açılır:

- **Measure Region:** Ölçülerin transpozeleri
- **Measure ... through ... :** Ölçü ...den ölçü ... ye kadar
- **Measure ... through End of Piece:** Ölçü ...den parçanın sonuna kadar
- **Measure ... to Next Key Change:** Ölçü ...den bir sonraki anahtar değişikliğine kadar
- **Transpose Notes Up:** Tonu ince bir tona aktarma
- **Transpose Notes Down:** Tonu kalın bir tona aktarma
- **Hold notes to original pitches:** Notaların yerini değiştirmeyip sadece başına değiştirici işaret koyar.

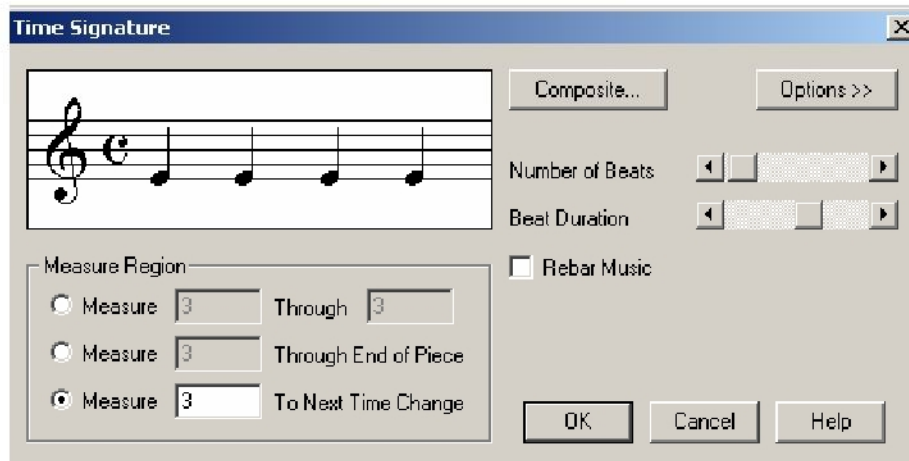
Modal Arızalar (Modal Diziler İçin):

- Standart olmayan arızalar için "KEY SIGNATURE TOOL" butonuna tıklanır ve "NONSTANDART" seçilir.
- Açılan pencerede "NONLINEAR KEY SIGNATURE" seçilir:

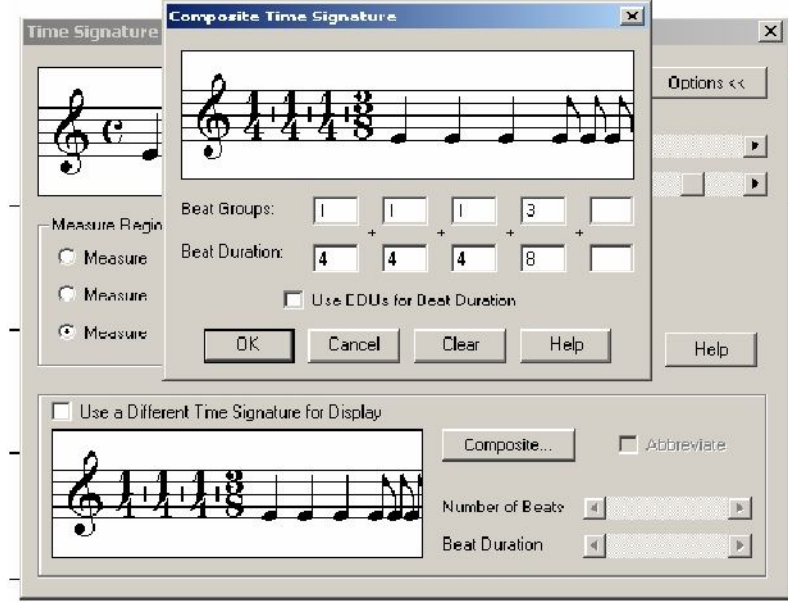
- Daha sonra "KeyMap"butonu tıklanır ve açılan pencerede "Total steps 3, Diatonic steps 2" seçilir.
- "AOrdAmt" butonuna tıklanır Fa# için "Step level 8" atanır.
- Mi bemol için "Next-Step level 7 Amount -1" atanır.

3. TIME SIGNATURE TOOL: Ölçü sayısı atama

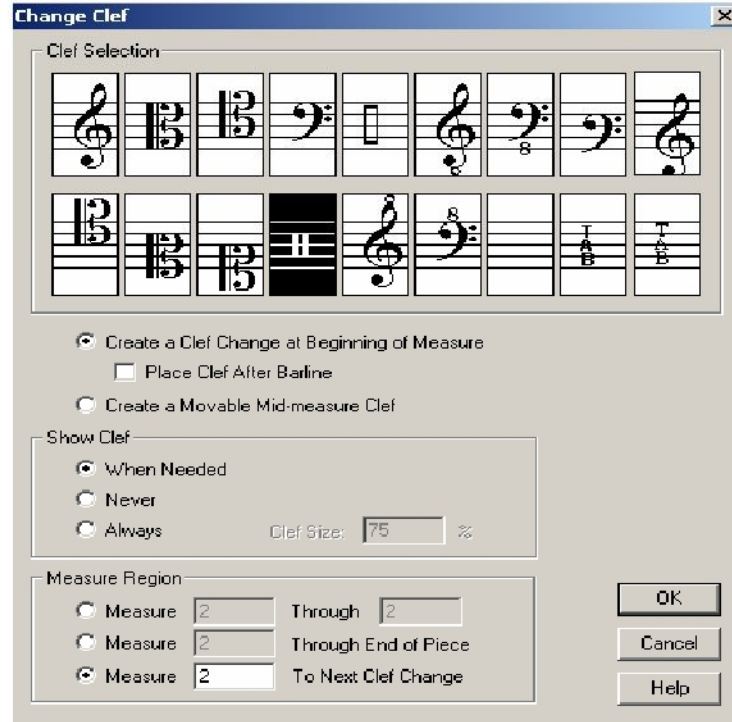

- **Number of Beats:** Vuruş Sayısı
 - **Beat Duration:** Vuruş Süresi
- Number of Beat** üstteki değeri, **Beat Duration** alttaki değeri değiştirir

Finale içinde standart olarak bulunan ölçü sayılarından farklı ölçü sayılarını elde etmek için önce "OPTIONS" tuşuna basılır ve çıkan penceredeki "COMPOSITE" tuşuna basılır. Açılan pencerede "NUMBER OF BEAT"ten vuruş sayısı "BEAT DURATION"dan vuruş süresi ayarlanarak istenilen ölçü sayısı elde edilir.

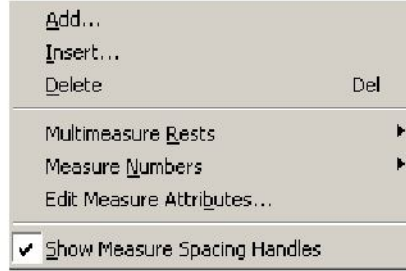

4. CLEF TOOL: Anahtar atama aracı

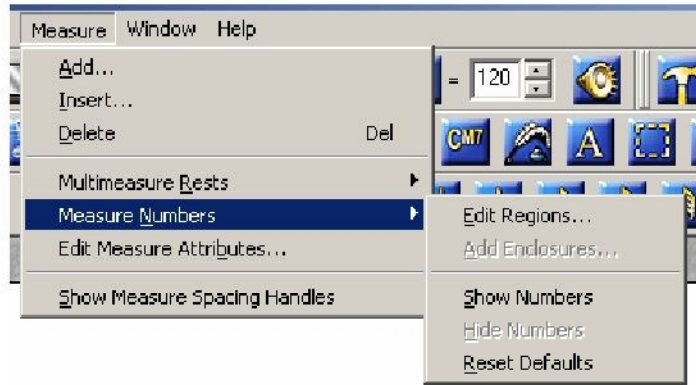

- **Measure region:** Seçilecek ölçü ya da ölçüler
- **Measure ... through End of Piece:** Ölçü... den parçanın sonuna kadar (baştan sona atama)
- **To Next clef Change:** Seçilen bölgeye anahtar atama
- **Create a Movable Clef:** Ölçü içindeki geçici anahtar değişikliği için.

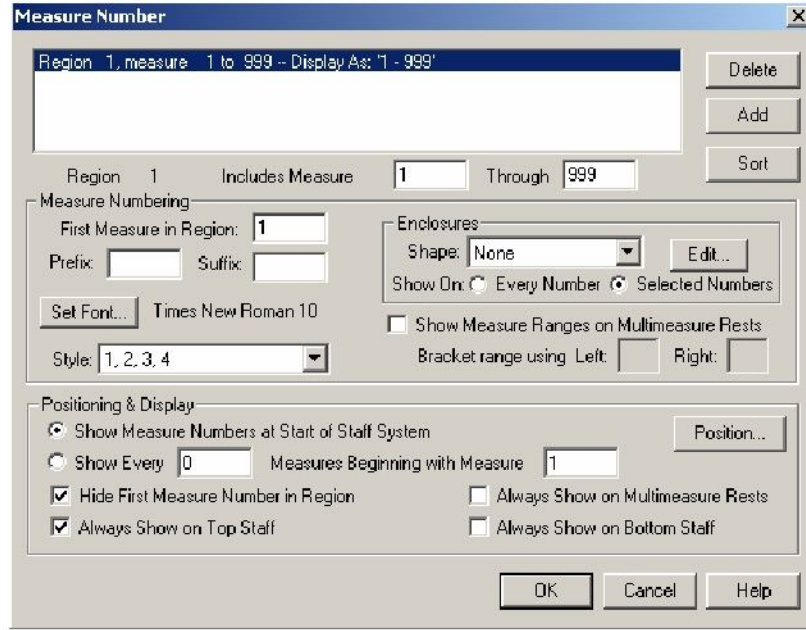
5. **MEASURE TOOL:** Tıklayınca sayfanın yukarısında "MEASURE" menüsü açılır.

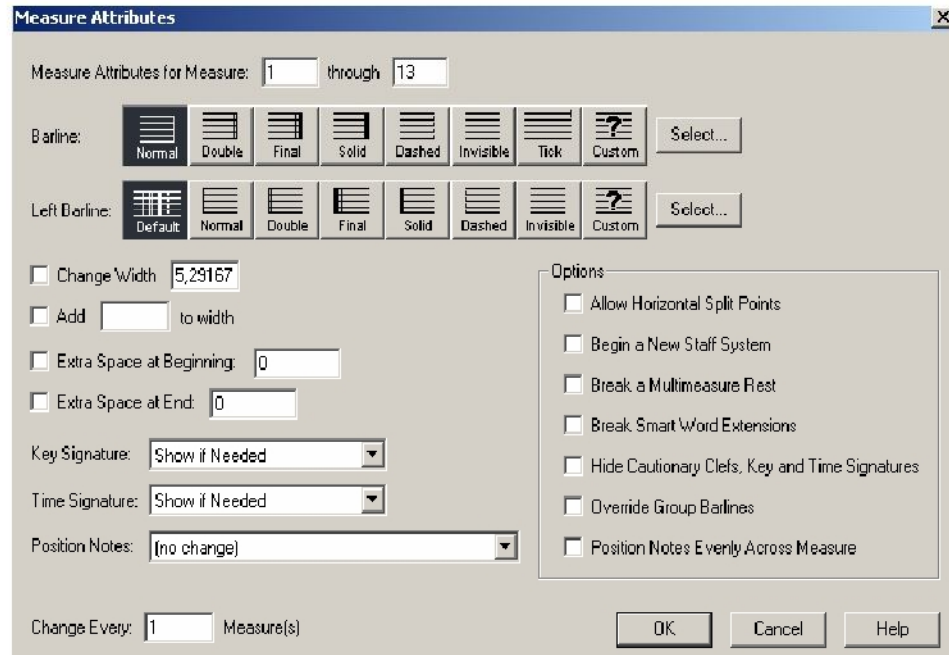
- **Add:** Sona ölçü ekler.
- **Insert:** Seçilen ölçünün önüne ölçü ekler.
- **Delete:** Seçilen yeri siler.
- **Multimeasure Rest:** Çoklu ölçü sus
- **Measure Numbers:** Ölçü numaraları

- **Show Numbers:** Ölçü numaralarını göster
- **Hide Numbers:** Ölçü numaralarını gizle
- **Reset Defaults:** Varsayılan ayarlara geri dön
- **Edit region:** Bölgenin düzenlenmesi

- **Positioning Display:** Ölçü sayılarının yeri ayarlanır.
- **Show Measure Numbers at Start of Staff System:** Dizik başında ölçü numaralarının gösterilip gösterilmeyeceği belirlenir.
- **Hide First Measure Number in Region:** İlk ölçü numarasının gösterilmesine veya saklanmasına karar verilir.
- **Always Show on Top Staff:** "Her zaman başında göster".
- **Set Font:** Yazı karakteri ve büyüklüğü ayarlanır.
- **Edit Measure Attributes:** Ölçülerin üzerine çift tıklanarak ya da "MEASURE TOOL" ikonuna basılıp "MEASURE" menüsü açılarak bulunur.

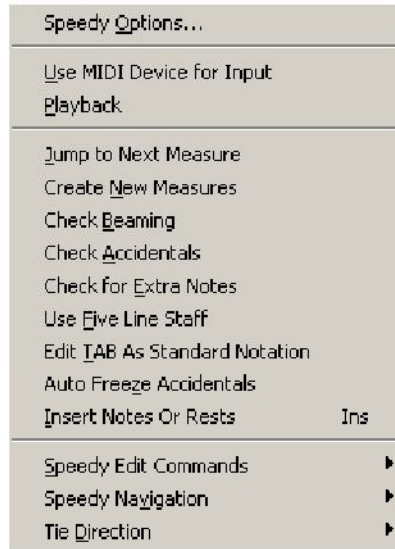
- **Change Width:** Ölçünün genişliği ayarlanır (**cm** cinsinden).
- **Key signature:** Ton belirleme
- **Time Signature:** Ölçü sayısı } Show if needed (gerekliyse göster)
Always show (daima göster)
Always hide (daima gizle)
No change (değişiklik yok)
- **Position Notes:** Notaları yerleştir
According to time signature (ölçü işaretine göre)
Manually by dragging (elle sürükleyerek)
Using beat-chart spacing (vuruş çizelgelerini kullanarak)

6. SIMPLE ENTRY TOOL

Basit nota değişikliği yapmada kullanılır (düzeltme unsuru). "MAIN TOOL PALETTE" üzerinde bu araç üzerine tıklandığında, imleçle dizeler üzerinde istenilen yere gidilerek istenilen işlemler yapılır.

7. SPEEDY ENTRY TOOL

Hızlı nota yazımı için kullanılır. "MAIN TOOL PALETTE" üzerinde bu araç üzerine tıklandığında ya da "TOOLS" menüsünden seçildiğinde pencerenin üst kısmında bu menü açılır:

- **Speedy Options:** Hızlı nota yazım seçenekleri

- ⇒ Üçleme yapmak için "Ctrl + 1"e basılarak notalar yazılır.
- ⇒ Akor yazmak için, yön tuşuyla akor seslerinin yazılmak istendiği yere gelinir ve "Enter" tuşuna basılır.
- ⇒ Aynı dizeler üzerinde 2-3-4 sesli yazmak için "layer" kullanılır.

- **Use MIDI Device for Input:** Nota yazımı için bilgisayara bağlı MIDI enstrümanını kullan
- **Playback:** Yazılan notayı dinlemek için kullanılır.
- **Jump to Next Measure:** Bir sonraki ölçüye atla
- **Create New Measures:** Yeni ölçüler oluştur
- **Check Beaming:** Nota çengellerinin birleştirilmesini kontrol et
- **Check Accidentals:** Arızaları kontrol et
- **Check for Extra Notes:** Ekstra notaları kontrol et
- **Use Five Line Staff:** Dizek kullan
- **Edit TAB As Standart Notation:** İmleçle üzerine gidilip tıklanan bir TAB yazımının standart nota yazımı olarak görülmesini ve o biçimde düzenlenmesini sağlar.
- **Auto Freeze Accidentals:** Arızaları otomatik olarak dondur
- **Insert Notes or Rests:** Araya ölçüler ya da notalar ekle

Yukarıdaki şekilde görülen menüdeki "SPEEDY EDIT COMMANDS" (hızlı yazım komutları) ile istenilen işlemler yapılır.

Add Note	enter
Delete Note	backspace
Delete Entry	delete
Show/Hide Entry	H
Raise Half Step	+
Lower Half Step	-
Raise Half Step (Entire Measure)	Ctrl++
Lower Half Step (Entire Measure)	Ctrl+-
Show/Hide Accidental	*
Freeze/Unfreeze Accidental	Ctrl+*
Enharmonic	9
Enharmonic (Entire Measure)	Ctrl+9
Add/Remove Accidental Parentheses	P
Flip Stem Direction	L
Set Stem Direction to Automatic	Ctrl+L
Break/Join Beam	/
Flat Beam	\
Tie/Untie to Next Note	=
Tie/Untie to Prev Note	Ctrl+=
Add Dot	.
Grace Note	;
Slash Grace Note	`
Freeze/Float Rest	*

- **Add Note:** Nota ekle (Akor yazımında kullanılır. Önceden yazılan notanın üstüne gelinir, "Enter" tuşuna basılır).
- **Delete Note:** Nota sil. (Önceden yazılan notanın üstüne gelinir, "Backspace" tuşuna basılır).
⇒ **Sus:** Backspace ile yapılır.

- **Delete Entry:** Ölçünün içindeki notaları sil (İmleç istenilen ölçü üzerine getirilir ve tıklanır, "Delete" tuşuna basılarak notalar tek tek silinir).
 - **Show/Hide Entry:** Notayı gizle veya göster (Klavyede H).
 - **Raise Half Step:** Diyez ekle.(Klavyede +).
 - **Lower half Step:** Bemol Ekle (Klavyede —).
 - **Raise Half Step (Entire Measure) :** Ölçüdeki aynı isimdeki notaların hepsini yarım ses tizleştirir (Klavyede Ctrl + +).
 - **Lower half Step(Entire Step):** Ölçüdeki aynı isimdeki notaların hepsini yarım ses pesleştirir (Klavyede Ctrl + —).
 - **Show/Hide Accidental:** Arızaları gizle ya da göster (Klavyede *).
- ⇒ **İkinci Arıza işareti:** İkinci arıza işaretini (aynı ölçüdeki) gizlemek ya da göstermek için "*" işaretine basılır.
- **Freeze/Unfreeze Accidental:** Arızaları dondur (Klavyede Ctrl +*).
 - **Add/Remove Accidental Parentheses:** Arızaları parantez içine al (Klavyede P).
 - **Flip Stem Direction:** Nota sapının yönünü aşağı ya da yukarı ayarlar (Klavyede L).
 - **Break/Join Beam:** Çengeli bağla ya da bağlama (Klavyede /).
 - **Flat Beam:** Nota sapının bağlı olduğu çizgiyi düzelt (Klavyede \).
 - **Tie/Untie to Next Note:** Bir sonraki notaya uzatma bağı ekle ya da kaldır (Klavyede =).
 - **Tie/Untie to Prev Note:** Bir önceki notaya bağla (Klavyede Ctrl + =).
 - **Add Dot:** Uzatma noktası ekle (Klavyede .).
 - **Grace Note:** Süsleme Notası (Klavyede ;).
 - **Slash Grace Note:** Çarpma işareti (Klavyede ').
 - **Freeze/Flout Rest:** Susların yerini değiştirmede kullanılır, ya da iki sesli yazımda susları birleştirmede kullanılır.

"SPEEDY ENTRY TOOL" menüsü seçildiğinde kullanılacak diğer klavye kısa yolları şöyledir:

- ⇒ **7:** 1 lik nota
- ⇒ **6:** 2 lik nota
- ⇒ **5:** 4 lük nota
- ⇒ **4:** 8 lik nota
- ⇒ **3:** 16 lık nota
- ⇒ **2:** 32 lik nota
- ⇒ **1:** 64 lük nota
- ⇒ Yan ve alt - üst ölçülere hızlı geçmek için shift+yön tuşuna basılır.

- **Speedy Navigation:** Bir önceki ya da sonraki notalara, ölçülere ve suslara; ölçü başına ya da sonuna; bir alt ya da üst dizeğe gitmeyi sağlar.
- **Tie Direction:** Hece bağlarının yönünü ayarlar.
 - ⇒ Over (Üstten bağ)
 - ⇒ Under (Altan bağ)

8. HYPERSCRIBE TOOL

Klavyede MIDI bağlantısı yaparak nota yazmak için kullanılır.

9. TUPLET TOOL: Üçleme butonu

Üçleme butonu tıklanır, "TUPLET DEFINITION" açılır.

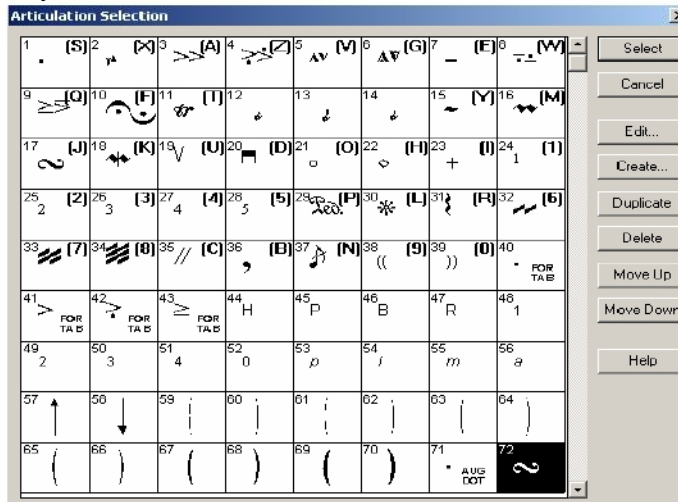
- **Number ve Shapes:** Rakam ve üçlemenin çizgileri ayarlanır.
- **Placement Beamside:** Kulp'u sağ tarafından yap.
- **Avoid Staff:** Bağları dizek dışında tut.

10. SMART SHAPE TOOL: Bağ

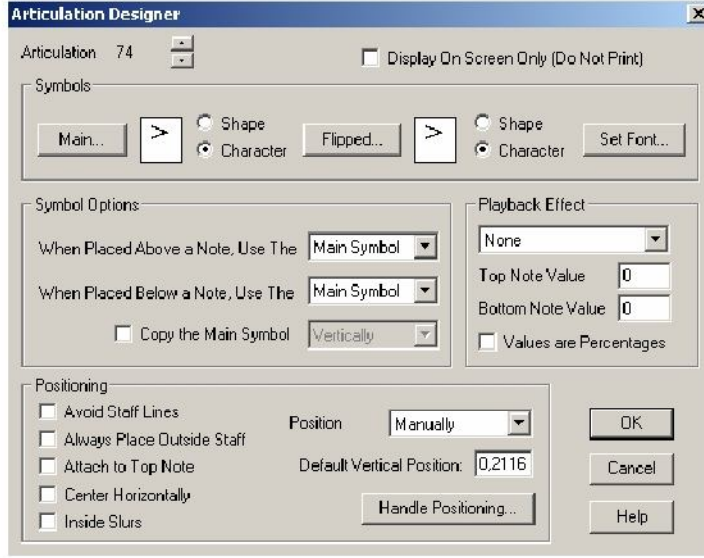
- **Slur Tool:** Hece bağı. Notanın üzerine çift tıklanırsa bir sonraki notaya hece bağı koyar.
- **Dashed Curve Tool:** Bağı uzatmak için ilk notaya çift tıklandıktan sonra en son notaya kadar fareye (mouse) basılı tutularak çekilir.
 - ⇒ Bağın yönünü değiştirmek için küçük kutucuğa sağ tıklanır.
 - "DIRECTION" menüsünden "OVER/UNDER" komutu verilir.
 - ⇒ Bütün bağların yönünü değiştirmek için fareyle tıklanarak alan seçilir. Silmek için "Delete" tuşuna basılır (Diğer ikonlarda aynı şekilde işler).

11. ARTICULATION TOOL: Aksan

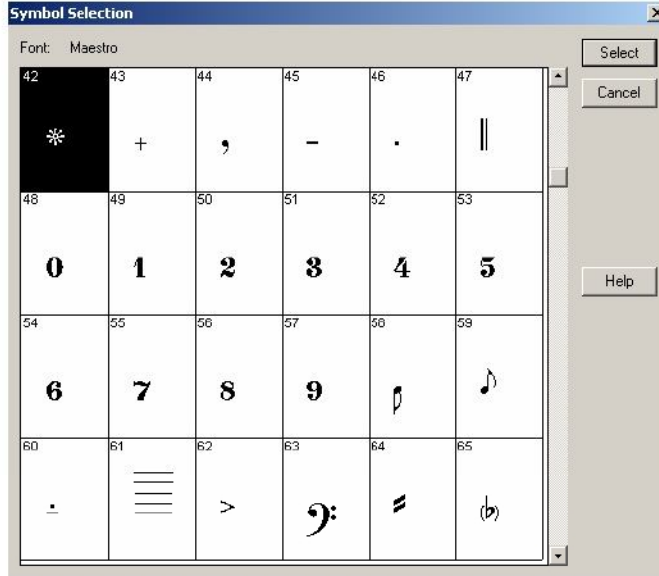
- Aksan eklenecek notaya tıklanır. Açılan pencereden istenilen işaret seçilir ve onaylanır.

- Eğer aranan sembol yoksa "Create" butonuna tıklanır.

- "Main" butonuna tıklanır ve açılan pencereden istenilen sembol seçilerek "Select" butonuna tıklanır (onaylanır).

- Sonra "OK" tuşuna basılır.
- "Articulation Select" penceresine çıkan bu işaret notaya eklenir.
- Kullanılacak sembol birden fazla ölçüye uygulanacaksa fareye basılı tutularak o ölçüler seçilir.
- Açılan pencereden "Select"e tıklanır ve sembol seçilir, "OK" denilir. Böylece seçilen tüm ölçülere işaret konulmuş olur.

12. EXPRESSION TOOL: Nüans

Nüans eklenecek notaya çift tıklanır çıkan pencerede (Measure Expression Assignment= Nüans Atama Penceresi)

- **All Staves:** Bütün partiler
- **This Staff Only:** Sadece seçilen parti
- **Staff List:** Yeni guruplar eklemek için

13. REPEAT TOOL: Tekrar

- **Play Section:** Tekrar sayısı.
- **Target Nearest Forward Repeat:** En yakındaki tekrar işaretine dön (Yoksa başa döner).
- **Measure # :** Gidilmek, dönülmek istenen ölçünün sayısı (Coda, Senyo gibi işaretlerde...)
- **Backward:** X ölçü kadar geri dön.
- **Repeat Selection (Dolap) :** Seçilen ölçüye çift tıklanır, "ending" seçilir ve dolap sayısı belirlenir (Ending number[s]).
- **Target - Forward:** Dolap yaptıktan sonra atlamak için kullanılır (Create Ending).
- **D.C. All Fine:** "Target"tan dönülecek ölçüyü seç.
- **A Stop on Pass:** Döndükten sonra duracağı ölçüyü belirler.

14. CHORD TOOL: Akor yazma aracı

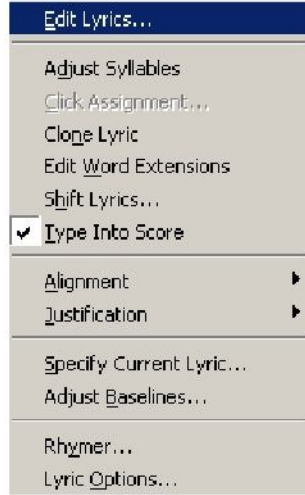
"MAIN TOOL PALETTE" üzerinde "Chord Tool" seçilir ve açılan menüde "Type Into Score" seçilir:

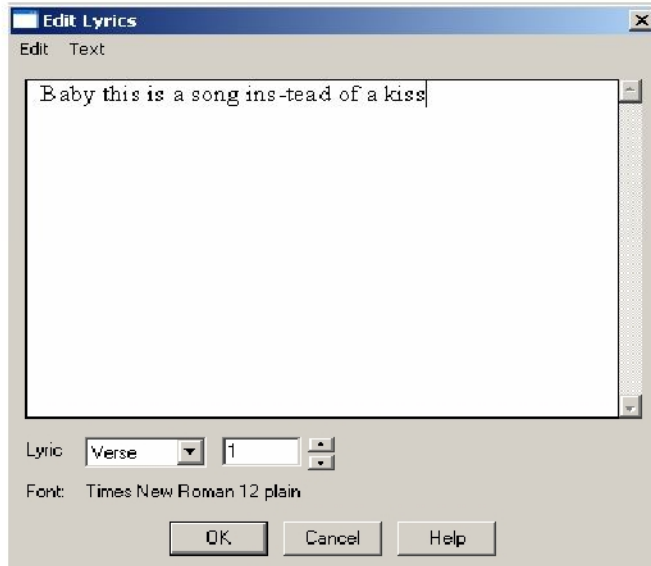
Akor yazmak istediğimiz ölçü seçildikten sonra akorların şifreleri yazılır ve klavyedeki "Backspace" tuşu ile ilerlenerek işlem tamamlanır.

15. LYRICS TOOL: Şarkı sözü yazma aracı

"MAIN TOOL PALETTE" üzerinde "Lyrics Tool" ikonu seçilir ve ana menüde "Lyrics" menüsü açılır:

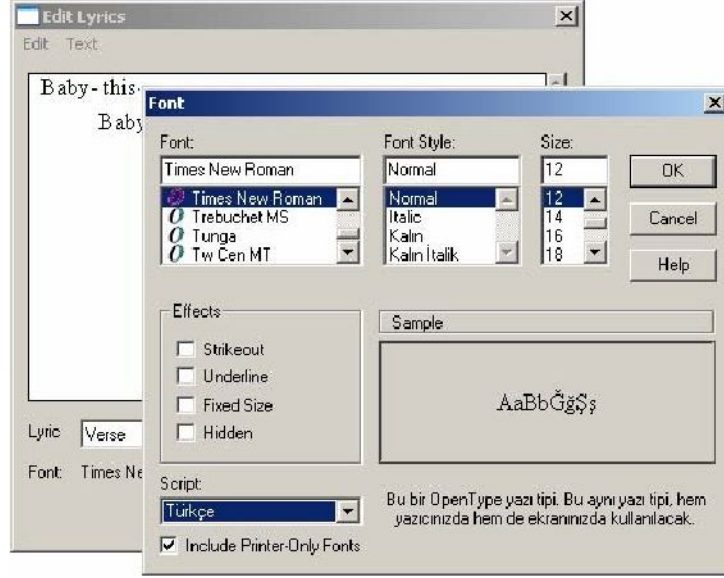

- **Edit Lyrics:** Şarkı sözleri buraya yazılır. Heceler arasında mutlaka tire konulur. Yazım işi bittikten sonra "LYRICS TOOL" menüsündeki "Click Assignment" seçilir ve notaların üzerine tıklanarak heceler ilgili notaların altına yerleştirilir.

- ⇒ **Lyric Verse 1:** 1. Söz için kullanılır.
- ⇒ **Lyric Verse 2:** 2. Söz için kullanılır.
- ⇒ Üstteki şekilde gösterilen aşağı-yukarı oklarıyla söz sayısı isteğe göre ayarlanır.

- ⇒ Yazı karakteri ve boyut değişiklikleri üstteki şekilde gösterilen "Text" menüsünden yapılır. Türkçe karakter sorunları için "Font" menüsünden "Script" başlığından "Türkçe" seçilir:

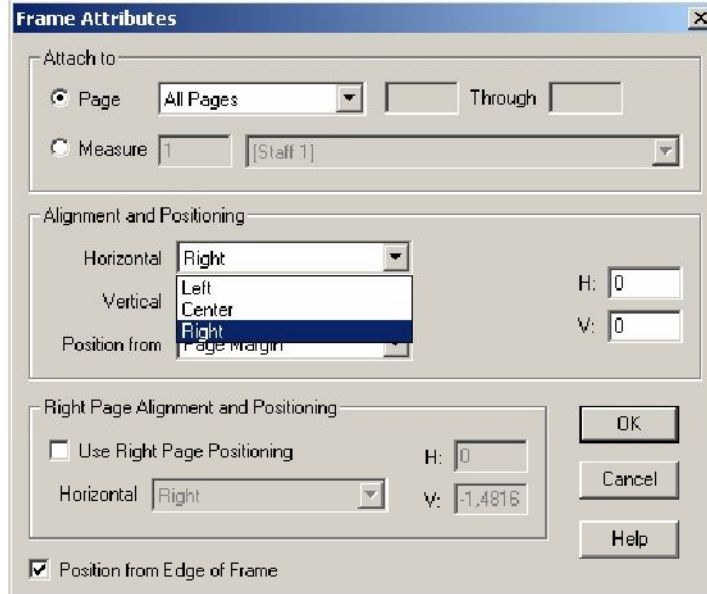
- **Type Into Score:** Notanın üzerine söz yazmak için kullanılır. Hece araları tire ile geçilir, kelime aralarında ise "Space" tuşu kullanılır.
- **Adjust Syllables:** Hecelerin istenilen yere getirilebilmesi için ayarlamalar yapmada kullanılır. Notaların altındaki hecelerin bağımsız olarak sağa sola, yukarı aşağı taşınması mümkündür. Bunun için notanın üzerine tıklanır.

16. TEXT TOOL

"MAIN TOOL PALETTE" üzerinde "Text Tool" ikonu seçilir ve ana menüde "Text" menüsü açılır:

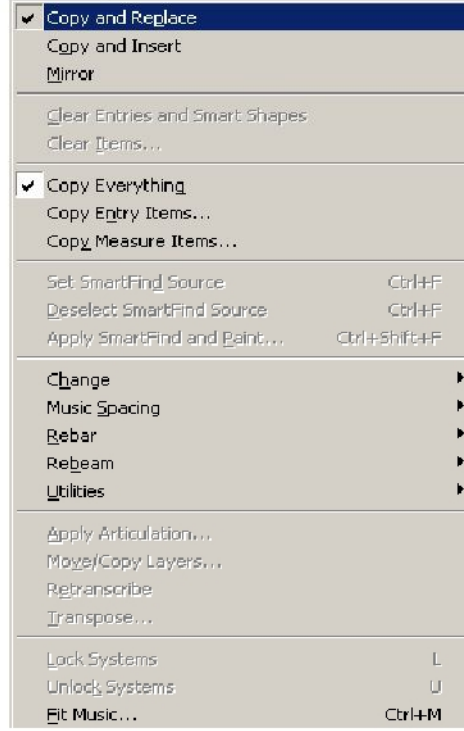
- **Font:** Yazı tipi, stili ve büyüklüğünü düzenler. Yazı karakterini Türkçe yapmak için "Font" penceresindeki "Script"ten "Türkçe" seçilir.
- **Size:** Yazı tipi büyüklüğünü düzenler.
- **Style:** Yazı stilini (kalın, italik, altı çizili vb.) düzenler.
- **Baseline Shift:** Bu diyalog kutusu, satırlar arasındaki boşluğu değiştirmeden bir metnin dikey düzlemdeki konumunu ayarlama olanağı sağlar. "Amount" kısmına yazılacak pozitif bir değer metni yukarı doğru, negatif bir ise aşağı doğru konumlandırır.
- **Superscript:** Bu diyalog kutusu, satırlar arasındaki boşluğu da aynı ölçüde değiştirerek bir metnin dikey düzlemdeki konumunu ayarlama olanağı sağlar. "Amount" kısmına yazılacak pozitif bir değer metni yukarı doğru, negatif bir ise aşağı doğru konumlandırır.
- **Tracking:** Bu diyalog kutusu seçilen bir metnin harf karakterleri arasındaki boşluğu yatay düzlemde değiştirme olanağı sağlar.
- **Character Settings:** Yazı tipi, stili ve büyüklüğünü düzenler.
- **Inserts:** Sayfalara tarih, zaman, sayfa sayısı, sayfa numarası vb. eklemeye olanak sağlar.
 - ⇒ **Inserts- Page Number:** Sayfa numarası. Birden fazla sayfaya otomatik olarak numara vermek için "ALL PAGE" seçilir. İlk sayfaya konulan numaranın üstüne sağ tıklanır. "Edit Frame Attributes" seçilir. Daha sonra "Attach to" butonundan "All pages" seçilir. Numaranın yeri için "Alignment and Positioning" kısmında yatay-dikey ve sağ- sol-orta durumu ayarlanır.

- **Edit Page Offset:** Sayfa sayısı eklemeye kullanılır.
- **Justification:** Metnin yerini ayarlama kullanılır.
- **Alignment:** Metni ortalamada, sağa sola kaydırmada ya da sayfadaki kenar boşluğuna göre yerleştirmede kullanılır.
- **Line spacing:** Satır aralıklarını ayarlama kullanılır.

17. MASS EDIT TOOL

"MAIN TOOL PALETTE" üzerinde "Mass Edit Tool" ikonu seçilir ve ana menüde "Mass Edit" menüsü açılır:

- **Copy and replace:** Seçilen bölgedeki nota yazımının kopyalanarak istenilen yerin üzerine yapıştırılmasını sağlar. Yapıştırılan bölgedeki yazım silinir.
- **Copy and Insert:** Seçilen bölgedeki nota yazımının kopyalanarak istenilen yere eklenmesini sağlar.
 - ⇒ **Ölçü kopyalama:** Kopyalanacak ölçüler seçilir. Ölçü seçimi ölçünün tamamı ya da ölçünün bir vuruşu seçilerek yapılır. Eğer ölçünün tamamı seçilmek isteniyorsa "Edit" menüsündeki "Select Partial Measure" komutu pasif hale getirilir. Eğer ölçü içindeki vuruşlardan herhangi biri seçilmek isteniyorsa "Select Partial Measure" aktif hale getirilir. Birden fazla ölçü seçimi iki yolla yapılabilir:

1-a) "TOOLS" menüsünden "Measure" seçilir, farenin sol tuşuna tıklanır, basılı tutularak sürüklenir ve ölçüler seçilir (Örneğin, üç ölçü).

b) "Copy" komutu verilir

c) Seçilen ölçülerin kopyalanacağı yere gidilir ve kopyalanılan kadar ölçü tıkla-sürükle-bırak yöntemiyle yapıştırılarak ölçüler seçilir. "Paste" (ctrl +V) komutu verilir.

Not:

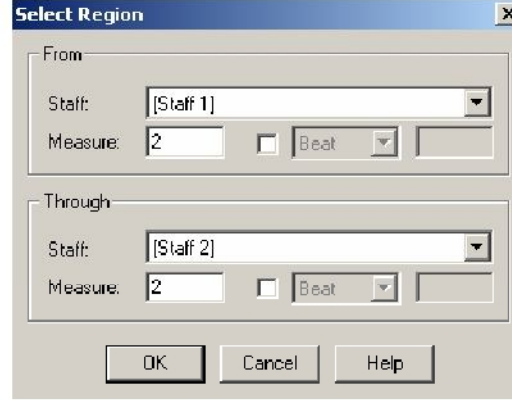
"EDIT" menüsünden "Select Partial Measures" seçildiğinde tek bir nota seçilir.

Insert: araya ekleme

Copy: Ctrl +C

2- Fazla sayıda ölçüyü kopyalamak için:

a) Önce kopyalanacak partiler ve ölçü aralığı belirlenir. Bunun için "EDIT" menüsünde "Select Region" komutu verilir. Açılan pencerede "Staff" partisi seçimi yapılır.

b) Kopyalanacak ölçü aralığının belirlenir. Başlangıç ve bitiş ölçü numaraları girilir ve onaylanır. Böylece kopyalanacak alan tanımlanmış olur.

c) "Copy" komutu verilir (Ctrl +C).

d) İkinci adımdaki işlem yenilenerek kopyalanan ölçülerin ve partilerin yapıştırılacağı ölçü ve partiler belirlenir. Bu işlem yine "EDIT" menüsündeki "Select Region" seçilerek yapılır.

Not: Kopyalanan parti-ölçü sayısı ile yapıştırılacak parti-ölçü sayısının eşit olması gerekir

e) Yapıştır komutu verilerek işlem sona erdirilir.

- **Change:** Note Durations: Seçilen notaların sürelerini değiştirir.
Note Heads: Seçilen notaların kafalarını (görünümünü) değiştirir.
Note Size: Notaların büyüklüklerini değiştirir.
- **Utilities:** Parti birleştirme, dizek ayırma.
 - ⇒ **Parti Birleştirme İşlemi:** Birleştirilecek partiler seçilir ve "Utilities" den "Implode Music" komutu verilir. İsteğe göre birleştirilmiş partiye ait dizek en alt satıra yeni bir parti olarak eklenebileceği gibi birleştirme işlemi hazırda var olan partide yapılabilir.
 - ⇒ **Parti Ayırma İşlemi:** Tek bir dizekteki 2-3 sesli partileri ayırmak için kullanılır. Ayrılacak parti seçilir ve explode music komutu verilir.
- **Move/Copy Layers:** Parti karışıklığından doğan sap hatalarını düzeltir.

"MASS EDIT TOOL" ile Sayfa Düzenleme:

- **Fit Music:** Bir satırdaki ölçü sayısını ayarlamaya yarar. "Ctrl +M" komutu kullanılır. Bu komutu vermek için belli bir bölgenin taranması/seçilmesi gerekir. Fareyle seçimde düzenlenmek istenen ölçülerin başından sonuna kadar fare basılı tutularak çekilir. "Fit Music" komutu verilir.

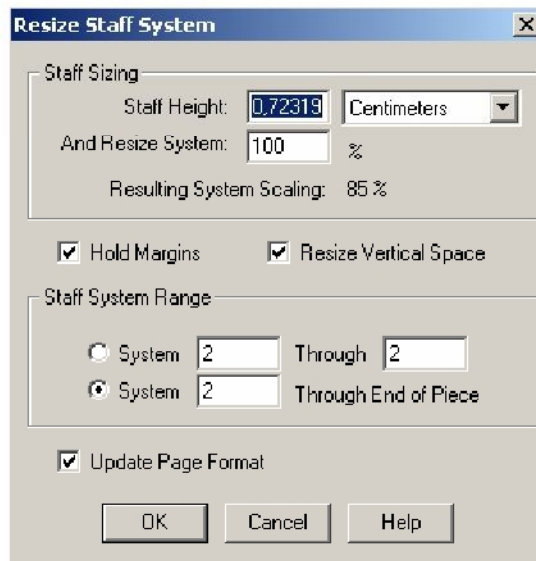
"Lock Layout with..." bölümünde 1.satırda kaç ölçü alınması isteniyorsa o seçilir.

"Treat Multimeasure Rests..." kutucuğu seçildiği takdirde daha önceden taranan ölçüler (sayısına bakılmaksızın) tek satıra sığdırılır.

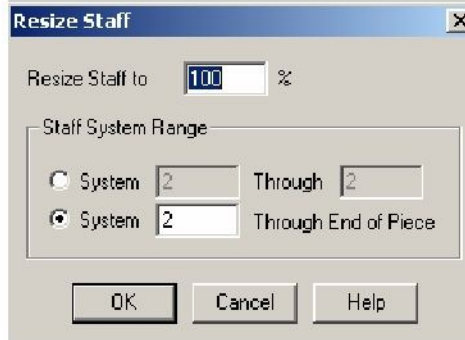
18. RESIZE TOOL: Sayfa/nota ölçeklendirme aracı

"MAIN TOOL PALETTE" üzerinde "ResizeTool" ikonu tıklandıktan sonra;

- a) Sayfanın sol üst köşesine tıklanır. "Resize Staff System" penceresi açılır. Sayfa istenilen yüzde oranında küçültülüp, büyütülebilir. Bu işlem sadece bir sayfa için yapılabileceği gibi belirli bazı sayfalar ya da parçanın tamamı için de yapılabilir.

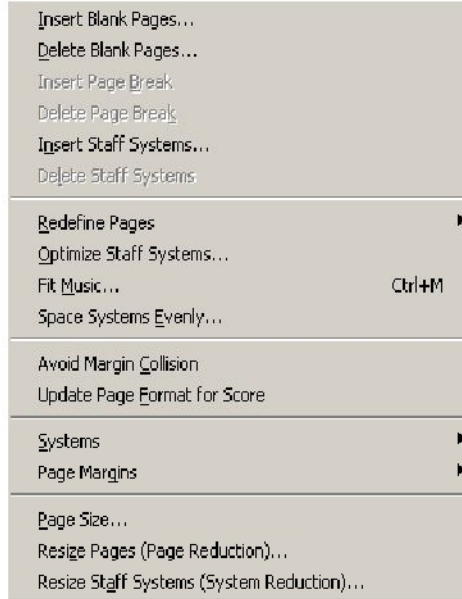
- b) Bir partiyi olduğu gibi yeniden ölçeklendirebiliriz. Bunun için sol anahtarının üzerine tıklanır ve yüzde değeri girilir:

- c) Nota Ölçeklendirme: Küçültülüp/ büyütülerek notanın üzerine fareyle tıklanır ve yüzde değeri girilir.

19. PAGE LAYOUT TOOL: Sayfayı baskıya hazırlama aracı

"MAIN TOOL PALETTE" üzerinde "Page Layout Tool" ikonu seçilir ve ana menüde "Page Layout" menüsü açılır:

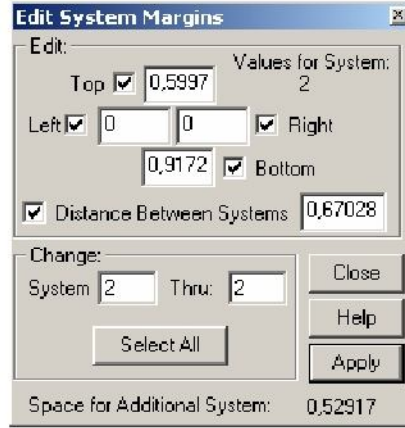

- **Insert Blank Pages:** Boş sayfa ekle
- **Delete Blank Pages:** Boş sayfaları sil
- **Insert Page Break:** Sayfada partiler arası açıklık ekle
- **Delete Page Break:** Partiler arası açıklığı kaldır
- **Insert Staff Systems:** Dizек ekle
- **Delete Staff Systems:** Dizек sil
- **Redefine Pages:** Sayfa sınırlarını yeniden düzenle (Bu seçildiğinde sayfalar üzerinde daha önce yapılan tüm düzenlemeler ortadan kalkar)

- **Optimize Staff Systems:** Dizeleri otomatik olarak en iyi biçimde yerleştirmeye çalışır. Boş dizeler silinir.

Sayfanın kenar boşluklarını ayarlama:

Kenar boşluklarını ayarlamak için "PAGE LAYOUT TOOL" seçildiğinde sayfada oluşan kare şeklindeki kutucukların üzerine fareyle sağ tıklanır ve "Edit Margins" seçilir.

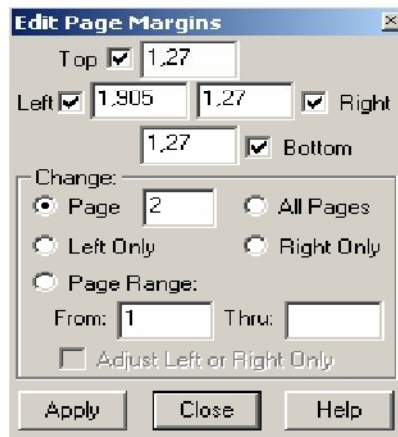

Açılan pencerede:

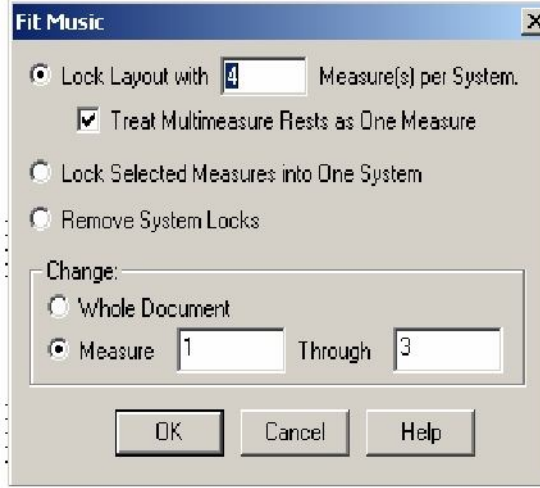
- "Top" üst boşluğu,
- "Left" sol boşluğu,
- "Right" sağ boşluğu,
- "Bottom" alt boşluğu belirtir. Bu alanlara istenilen değer girilir.

Not: Genellikle soldan ve sağdan 2,5 ya da hepsi 2,5 seçilmesi uygun olur. Ölçü birimi santimetre olarak seçilmelidir. "OPTIONS" ana menüsünde "Measurement Units" "Centimetres" olarak seçilmelidir.

"Page Margins" menüsünden "Edit Page Margins" komutu verilerek yapılmış bir sayfa düzeninin tüm sayfalara uygulanabilmesi için "All Pages" seçili olmalıdır. Böylece bütün sayfalarda aynı kenar boşlukları kullanılır:

Eğer seçilecek ölçü sayısı fareyle taranamayacak kadar çok ise (birden fazla sayfa) "PAGE LAYOUT" menüsündeki "Fit Music" penceresi açılır ve "Change" kısmındaki "Measure" boşluklarına düzenlenmek istenilen ölçülerin başlangıç ve bitiş numaraları girilir. Düzenleme bütün eser için yapılacaksa "Whole Document" seçilir:

20. SPECIAL TOOLS

"MAIN TOOL PALETTE" üzerinde "Special Tools" ikonu seçilir ve sayfanın sol kısmında dikey düzlemde özel araçlar paleti açılır.

Note Position Tool: Notanın ölçü içinde yerini değiştirir.

Notehead Position Tool: Nota başını taşıma aracı.

Stem Length Tool: Sap uzunluğunu ayarlama tuşu.

Stem Direction Tool: Nota sapının yönünü değiştirme tuşu.

Double/Split Stem Tool: Nota sapını hem alttan hem üstten bağlar.

Dot Tool: Noktanın yerini değiştirir.

Tie Tool: Bağları ayarlar. Hepsini için nota sapına tıklanır. Tek bir nota için notanın üstüne tıklanır.

21. GRAPHICS TOOL

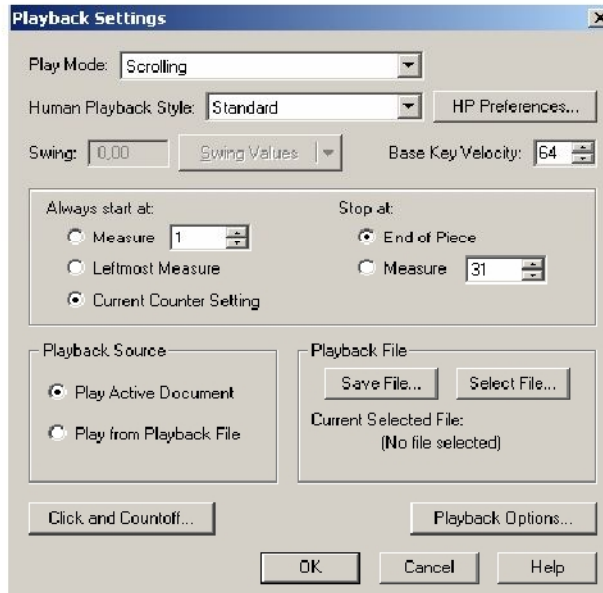
"MAIN TOOL PALETTE" üzerinde "Graphics Tool" ikonu seçilir ve ana menüde "Graphics" menüsü açılır:

- **Export Selection:** Seçili bölgeyi alır (Örnek vermek için kullanılır. Eserin yalnız başlangıcını ya da bir bölümünü eklemek için kullanılır.). Çift tıklanarak alınacak bölüm seçilir.
- **Export Pages:** Tiff Resolution arttıkça baskı kalitesi artar.
 - ⇒ **Tiff:** Üzerinde çalışılan dosyayı resim dosyası formatına çevirir. Müzik dosyalarının resim dosyasına çevrilmesi, bunların Word dosyalarına eklenebilmesini sağlar. Word programı açıldığında sırasıyla "EKLE-RESİM-DOSYADAN" komutlarıyla açılan pencerede "tüm dosyalar" seçilip taradığımız dosyalar bulunur. Dosya kendiliğinden Word belgesine yapışır.

22. PLAYBACK SETTING

Bu ikona tıklandığında çıkan pencerede "Play mode" (çalma biçimi) "Scrolling" olarak seçilirse, parçayı çalarken notaları izlememizi sağlayan yeşil bir çizgi görülür.

- "Always start at" bölümünde "Current Counter Setting" seçilirse, parça girilen ölçü sayısında başlar; parçayı baştan başlayarak çalmaz.
- "Click and Countoff" çalmadan parçaya giriş için ölçü sayar, başlangıcı ayarlar.

KISA YOLLAR VE ÖNEMLİ NOTLAR

TRANSPOSE

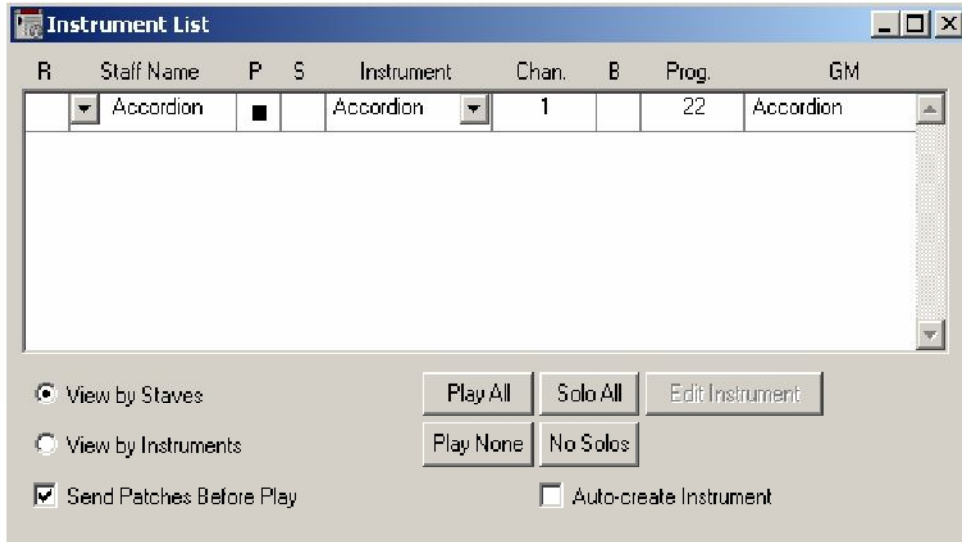
Transpose yapmak için:

1. "TOOLS" menüsünden "STAFF" seçilir. Ana menüde açılan "STAFF" menüsünden "Edit Staff Attributes" ve oradan "Transpose" seçilir. "Key Signature" seçiminden sonra, oradan kaç oktav ya da ne olduğu seçilir.
2. Genel Transpose: "Main Tool Palette" üzerinde "#" işareti seçilerek yapılır.

ENSTRÜMAN SEÇİMİ

Ana menüde bulunan "WINDOW" menüsünden "INSTRUMENT LIST" seçilir. Önceden seçilmemiş enstrümanların sonradan istenilen seste çalınmasını sağlar.

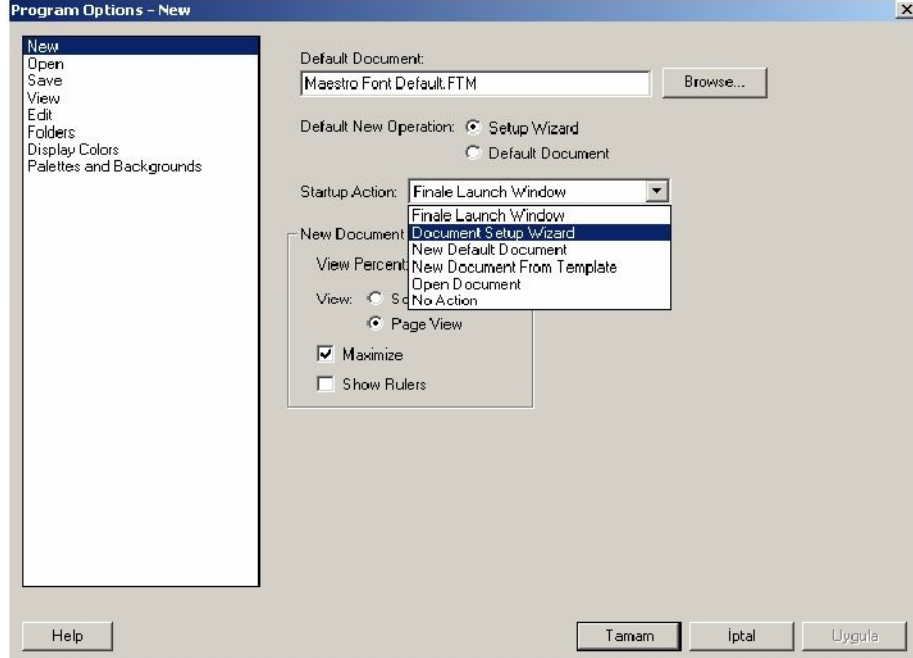
P: Tüm enstrümanları birlikte çalar. **S:** Solo olarak çalar.

- ⇒ **Chan. (Channel)** Her ses farklı kanalda yer alır.
- ⇒ Seçilmiş olan enstrümanın yanındaki oklardan (Örneğin, yukarıdaki pencerede "Accordion" yazısının yanında yer alan oklar) istenilen enstrüman değişikliği yapılır.

PROGRAMIN AÇILIŞ AYARLARI DEĞİŞTİRME

Ana menü üzerindeki "OPTIONS" menüsünden "Program Options" seçilir. "New" seçilir ve "Startup Action" yardımıyla programın açılış ayarları değiştirilir.

DOSYA YEDEKLEME (Back Up)

Belgelerim klasöründe Finale dosyalarının tutulacağı bir klasör açılır. Bu klasör "music" 1. satırdaki kısma tanımlanır. Aynı klasörün içerisine "back up" ve "auto save" adında iki klasör daha yaratır, bunlar da "back up" ve "auto save" klasörü olarak tanımlanır.

KISAYOLLAR

CTRL+N	: Yeni sayfa aç (New-Document With Setup Wizard)
CTRL+O	: Var olan dosyaları aç (Open)
Alt+F4	: Çıkış (Exit)
CTRL+A	: Tümünü seç (Select All)
CTRL+X	: Kes (Cut)
CTRL+C	: Kopyala (Copy)
CTRL+V	: Yapıştır (Paste)
CTRL+Z	: Son yapılan işlemi geri al (Undo)
CTRL+S	: Dosyayı kaydet (Save)
CTRL+3	: Hızlı yazımda üçleme yapmak için kullanılır.
L tuşu	: Hızlı yazımda sapların yönünü değiştirir.
T tuşu	: Hızlı yazımda hece bağı yapmak için kullanılır.
O tuşu	: Hızlı yazımda notayı gizlemek için kullanılır.
Shift +Del	: Dizikleri siler.